בְּקִרְיַאת שְׁמַע, (ה) בְּאֶמְצַע הַפָּרָק שׁוֹאֵל בְּשָׁלוֹם אָבִיו אוֹ רַבּוֹ וּמֵשִׁיב שָׁלוֹם לְאָדָם נִכְבָּד שֶׁנָּתַן לוֹ שָׁלוֹם, וּבֵין הַפְּרָקִים שׁוֹאֵל בְּשָׁלוֹם אָדָם נִכְבָּד וּמֵשִׁיב שָׁלוֹם לְכָל אָדָם. הַגָּהּ: (וְדַוְקָא בְּשֶׁנֵּי יָמִים הָרִאשׁוֹנִים שֶׁגּוֹמְרִים בָּהֶם הַהַלֵּל דִּינָא הָכִי לְעִנְיַן הַפְסָקָה, אֲבָל בְּיָמִים שֶׁאֵין גּוֹמְרִין עַיֵּן לְעֵיל סִימָן תכ״ב סָעִיף ד׳). [ה]וְאִם פָּסַק (ו) בְּאֶמְצַע (ז) וְשָׁהָה אֲפִלּוּ כְּדֵי לִגְמֹר אֶת כֻּלּוֹ, אֵינוֹ צָרִיךְ לַחֲזֹר אֶלָּא לַמָּקוֹם שֶׁפָּסָק: ב [ו]בְּהַלֵּל, (ח) אֲפִלּוּ עֲשָׂרָה (ג) קוֹרִין כְּאֶחָד: ג [*] [ז]מוֹצִיאִין שְׁנֵי סְפָרִים וְקוֹרִין בָּרִאשׁוֹן חֲמִשָּׁה גְּבָרִי (וְאִם מוֹסִיפִין בְּיוֹם טוֹב עַיֵּן לְעֵיל רֵישׁ סִימָן רפ״ב ס״ג) בָּפָרָשַׁת בֹּא [ח]מִן ׳מִשְׁכוּ׳ (סמוק יג כג) עַד ׳מֵאָרֶץ מִצְרַיִם עַל צִבְאֹתָם׳ (שם יג) (ט) וּמַפְטִיר קוֹרֵא בַּשֵּׁנִי בְּפָרָשַׁת פִּינְחָס ׳וּבַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן׳ (במדבר כח טז-כה) וּמַפְטִיר בְּיהוֹשֻׁעַ (י) ׳בְּעֶצֶת הַהֵיאִ׳ (יהושע ח ג). וּמִתְפַּלְּלִין תְּפִלַּת מוּסָף, (יא) [ט]וְאֵין מַזְכִּירִין גֶּשֶׁם מִכָּאן וְאֵילָךְ (וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן (ז) קי״ד (ס״ג)), וְכֵן פּוֹסְקִים (יב) מֹשֶׁם וְאֵילָךְ

ה גַּם זֶה צִיְּתָנִי שָׁם (ס״ה). ו קְרִיאָה מְגִלָּה כ״א (ע״ב). ז הָרֹא״שׁ (מגילה פ״ד סי׳ י׳) וְשִׁאֵר פּוֹסְקִים בֻּשָּׁם רַב עַמְרָם, וְכָתְבוּ וְאוּלַי רַבֵּנוּ סְבוּרַאי הִנְהִיגוּ כֵּן וְהַגְּאוֹנִים אַחֲרֵיהֶם שִׁיּוֹצִיאוּ שְׁנֵי סִפְרֵי תּוֹרָה וְטָכוּ אָהָא דְּאָמְרוּ שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאַבְרָהָם וְכוּ׳. מְגִלָּה ל״א ח בְּרַיְיתָא מְגִלָּה שָׁם (לא.). ט צִיְּתָנִי לְעֵיל בְּסִימָן קי״ד (אות א).

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

לֹא, אֵינוֹ חוֹזֵר וְאוֹמֵר מִפְּפֵק דְּהַלֵּל דְּיוֹם טוֹב דִּרְבָנָן עֵיַן שָׁם: ג [בשו״ע] מוֹצִיאִין שְׁנֵי סִפְרֵי כו׳. עַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי בְּשַׁעֲרֵי אֶפְרַיִם שַׁעַר ח׳ (ס״ט) בְּאֹם טָעָה וְקָרָא בְּפָרָשַׁת ׳שׁוֹר אוֹ כֶשֶׂב׳, וּשְׁאָר דִּינִים בְּטָעוּת הַקּוֹרֵא מְשָׁם תְּרוּמַת שְׁדֶה (סעיפים ה״יד). וְכָתַב בִּרְכֵי יוֹסֵף (סק״ג) כָּאן סִיַּם בְּפָסוּק ׳לֵיל שִׁמֻּרִים׳ (שמות יב מב) וּכְבָר אָמַר הָעוֹלָה הַחֲמִישִׁי הַבְּרָכָה, אֵינוֹ צָרִיךְ לִקְרוֹת עוֹד, כֵּן כָּתַב בְּסֵפֶר בֵּית דָּוִד (סי׳ ס) עַיֵּן שָׁם. וּבְעֶצְיוֹן אֲמִירַת הַשֵּׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת בְּהַרְבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם בְּשָׁעַת הוֹצָאַת הַסֵּפֶר תּוֹרָה כָּתַב בִּקְרִי עֵץ חַיִּים (שער חג השבועות פ״א) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: מָצָאתִי בְּמַחֲזוֹר שֶׁל מוֹרִי זַ״ל כְּתוּב מִבַּחוּץ מִכְתָּב יַד מוֹרִי זַ״ל בְּיוֹם רִאשׁוֹן דְּשָׁבוּעוֹת יִקְרָא שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֵׁשׁ פְּעָמִים וְאַחַר כָּךְ יֹאמַר רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם מָלֵא כָּל מִשְׁאֲלוֹת כו׳ וְכֵן יְהִי רָצוֹן וְיַחֵד הַתְּפִלָּה שֵׁשׁ פְּעָמִים וְאַחַר כָּךְ יֹאמַר רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם מָלֵא כָּל תְּפִלָּתִי, וְכֵן יַעֲשֶׂה בְּמוּסָף וּבְיוֹם שֵׁנִי בְּיוֹצֵר, וְכֵן בְּחֹסֶפ וְכֵן בְּסֻכּוֹת כו׳ עַיֵּן שָׁם, וְלֹא רָאִיתִי נוֹהֲגִין לוֹמַר הַתְּפִלָּה שֵׁשׁ פְּעָמִים רַק פַּעַם אַחַת לְבַד. וּמַה שֶּׁכָּתַב וְכֵן יַעֲשֶׂה בְּמוּסָף כו׳ פֵּרֵשׁ הָרַמ״ז בְּאִגְּרוֹתָיו סִימָן י״ד דְּהֵינוּ כְּשֶׁאוֹמֵר הַחַזָּן כְּבוֹדוֹ מָלֵא עוֹלָם, וּבְיוֹם שֵׁנִי בְּיוֹצֵר בְּהוֹצָאַת סֵפֶר תּוֹרָה, וּבְיוֹם הַכִּפּוּרִים בְּמִנְחָה גַּם הוּא בְּשָׁעַת הוֹצָאַת סֵפֶר תּוֹרָה, וּמִזֶּה יָבִין שֶׁבְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אֵין מִשְׁלִישִׁים מִשּׁוּם כִּי אֵין לָהֶם אֶלָּא יוֹם טוֹב אֶחָד וּבְמִנְחָה אֵין

בֵּאוּר הַגְּרָ״א

וְלֹא לִגְמֹר, דְּשָׁמְּא יְדַלֵּג תֵּבָה אוֹ אוֹת וְהָוֵי בְּרָכָה לְבַטָּלָה. אַחֲרוֹנִים: ב (ג) קוֹרִין. אֵיידֵי דַּחֲבֵירְכָא לְהוּ יָהֲבִי דַּעְתַּיְיהוּ וְשָׁמְעִי אַף עַל גַּב דִּבְעָלְמָא אָמְרִינַן תְּרֵי קָלָא לֹא מְשַׁתְּמְעִי, וּמוֹצִיאִין רַבִּים יְדֵי חוֹבָתָם. שֵׁ״ס (מגילה כא:). וְנִרְאֶה לִי דְּמֵהָאי טַעֲמָא הַמִּנְהָג שֶׁמְּקַדְּשִׁין שְׁנַיִם אוֹ שְׁלֹשָׁה אוֹ יוֹתֵר יַחַד בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב דָּגִם כֵּן חֲבִיב עָלַיְיהוּ. חק יַעֲקֹב (סק״ד): ג (ד) קי״ד. דְּשָׁם פָּסַק רַמ״א דְּהַצִּבּוּר מַזְכִּירִין בְּמוּסָף, עַד שֶׁיִּשְׁמְעוּ שֶׁהִשְׁלִיחַ צִבּוּר אֵינוֹ מַזְכִּיר בְּמוּסָף וְכָתַב לְבוּשׁ (שם ס״ג) וְאִם תֹּאמַר יַכְרִיזוּ קֹדֶם מוּסָף שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ מַשִּׁיב הָרוּחַ, וְיֵשׁ לוֹמַר דָּזֶה כְּאִלּוּ מְמָאֲנִים בִּגְשָׁמִים, עַל דֶּרֶךְ שֶׁאָמְרוּ אֵין מִתְפַּלְּלִין עַל רֹב גְּשָׁמִים. עַד כָּאן

בֵּאוּר הַלָּכָה

הֲלָכָה כְּרַבִּי, וְהָכָא בִּגְמָרָא דִּילָן אִמְרִינַן מִשְׁמֵיהּ דְּהוֹסִיף מִדִּילֵיהּ לְסַיֵּם אַף בְּשֶׁל יוֹם טוֹב נָמֵי, אֲבָל הוּא רַק לְכַתְּחִלָּה דְּאִין זֶה מַעֲקַר נֵס פֶּסַח הַבְּרָכָה, וּפְסַק הַשֵּׁ״ס גַּם בָּזֶה הֲלָכָה כְּרַבִּי, וְהֵיינוּ דְּלְכַתְּחִלָּה צָרִיךְ לְסַיֵּם בְּשֶׁל שְׁנֵיהֶם אֲבָל בְּדִיעֲבַד בְּשֶׁל לְחוּד סַגִּי וּכְהֵיא דִּירוּשַׁלְמִי, וְכֵן רְאִיתִי בִּנְשְׁמַת אָדָם (ח״א כלל כח סק״ב) שְׁצִדֵּד גַּם כֵּן דְּרַבִּי קַאֵי רַק אִלְכַתְּחִלָּה, וְלִפְלִי זֶה יֵשׁ חִלּוּק בֵּין שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב דְּאִם בְּשֶׁל יוֹם טוֹב יָצָא אֲבָל הַלֵּל שֶׁל שַׁבָּת לֹא יָצָא, דְּעִקַּר נֵסָּה הַבְּרָכָה הוּא שֶׁל שַׁבָּת וּמַה שְּׁפִיַּם בְּשֶׁל יוֹם טוֹב לֹא הוֹעִיל כְּלוּם וּכְאִלּוּ לֹא חִסַּם כְּלָל דִּבְנַדְאִי לֹא יָצָא. אָכֵן חַיֵּי אָדָם (שם ס״ו) כָּתַב דִּבְכָל אֹפֶן יָצָא, וְאִסְתַּיֵּיע זֶה מִן הַיְרוּשַׁלְמִי (שם) דְּהֵיכִי דְּהַבְּרָכָה כּוֹלֵל שְׁנֵי דְּבָרִים וְסַיֵּם בְּשֶׁל אַחַת יָצָא, דְּהֵיכִי אִיתָא הָתָם ר׳ אַבָּהוּ בְּשֵׁם ר׳ אֶלְעָזָר בְּכָל מָקוֹם עֲבַר וְהִזְכִּיר אַדִּיר הַמְּלוּכָה לֹא יָצָא חוּץ מִן הָאַל הַקָּדוֹשׁ שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה וּבִלְבַד בְּמוּסָף, וְאָתְיָא כְּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי, וּפֵרַשׁ מִשּׁוּם דִּלְרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי צָרִיךְ לִכְלֹל מִלְּבַיִּית בִּקְדֻשַּׁת הַשֵּׁם וְלָכֵן אַף אִם חָתַם בְּסוֹף רַק בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ אַדִּיר הַמְּלוּכָה יָצָא אַף שֶׁלֹּא הִזְכִּיר קְדֻשַּׁת הַשֵּׁם בְּחָתִימָה, הֲרֵי דִּבְרָכָה שְׁכּוֹלֶלֶת שְׁנֵי דְּבָרִים וְחָתַם בְּאַחַת וַאֲפִלּוּ בְּמָה שֶׁאֵינוֹ מֵעַקַּר הַבְּרָכָה [כְּגוֹן הָכָא שֶׁעִקַּר הַבְּרָכָה הוּא קְדֻשַּׁת הַשֵּׁם וּמַלְכִיּוֹת נִכְלָל בְּהּ] יָצָא דְּדִרְעָבַד. אִמְנָם לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי קָשֶׁה לִי טוּבָא לְפָרוּשׁ זֶה דְּאִם כֵּן מַאי קָא מַשְׁמַע לָן דִּבְכָל מָקוֹם אִם עָבַר וְהִזְכִּיר בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ אַדִּיר הַמְּלוּכָה לֹא יָצָא, פְּשִׁיטָא דְּהָא לֹא חָתַם בִּקְדֻשַּׁת הַשֵּׁם כְּלָל, וְעַל כֵּן נִרְאֶה לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי דְּמֵיירֵי דְּחָתַם בִּקְדֻשַּׁת הַשֵּׁם רַק שֶׁהִזְכִּיר גַּם אַדִּיר הַמְּלוּכָה, וְהֵכִי פֵּרוּשׁוֹ דִּבְכָל הַשָּׁנָה אִם הִזְכִּיר בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ אַדִּיר הַמְּלוּכָה הָאֵל הַקָּדוֹשׁ לֹא יָצָא שֶׁשִּׁנָּה מִמַּטְבֵּעַ, לְבַד בְּמוּסָף שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי דְּאַף דְּלִכְתְּחִלָּה צָרִיךְ לְסַיֵּם בִּקְדֻשַּׁת הַשֵּׁם לְבַד [עַיֵּן שָׁם בְּאֵלֶפֶס בְּשִׁיטַת רי״ב (ר״ה ח: ד״ה וכמדינה) מַה שֶּׁכָּתַב בְּדַעַת רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי], מִכָּל מָקוֹם אִם עָבַר וְאָמַר בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ אַדִּיר הַמְּלוּכָה הָאֵל הַקָּדוֹשׁ יָצָא, שֶׁגַּם זֶה הוּא מַעֲנִין הַבְּרָכָה לְדִידֵיהּ. וְאַף שֶׁמָּצָאתִי אַחַר כָּךְ בְּפִלְחֲמוֹת פֶּרֶק ד׳ דְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה (יב.) דְּמִשְׁמַע שָׁם מֵרֵיהֲטֵיהּ דִּלְשָׁנֵינוּ שֶׁמְּפָרֵשׁ גַּם כֵּן הַיְרוּשַׁלְמִי כְּהַנִּשְׁמַת אָדָם, מִכָּל מָקוֹם לְדִינָא אַף לְפִי פֵּרוּשָׁם אֵינוֹ מַכְרַח, דְּקָיְמָא לָן לְדִינָא כְּר׳ אֶלְעָזָר דְּהָתָם דְּאִם שִׁנָּה עִקַּר הַנֻּסְחָא וְסַיֵּם בְּאַחֶרֶת שֶׁנִּכְלַל בָּהּ יָצָא, וּכְפִי מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שֶׁאַחַר תְּפִלָּתוֹ בְּמוּסָף עַד אַחַר שֶׁהִתְפַּלֵּל הַשְׁלִיחַ צִבּוּר וּפָסַק לוֹמַר מַשִּׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגָּשֶׁם, גַּם כֵּן שׁוּב לֹא יַזְכִּיר גָּשֶׁם, וְעַיֵּן שָׁם בַּמִּשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק טז) וּבְאוּר הֲלָכָה (ד״ה לא יקדים) כַּמָּה פְּרָטִים בְּדִין זֶה: (יב) מֹשֶׁם וְאֵילָךְ מְשָׁאַל וכו׳. הֵיינוּ בְּחֹל הַמּוֹעֵד שׁוּב לֹא יְבַקֵּשׁ עַל מָטָר, וּבְדִיעֲבַד אִם שָׁכַח וְעָבַר עַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן קי״ד סָעִיף ג׳, וּבְבָאוּר הֲלָכָה (ד״ה אם שאל). וְהִנֵּה אַף שֶׁהִסְכִּימוּ הַפּוֹסְקִים שֶׁאֵין נָכוֹן שֶׁיַּכְרִיז הַשַּׁמָּשׁ דָּבָר זֶה בְּצִבּוּר שֶׁשּׁוּב לֹא יַזְכִּירוּ גֶּשֶׁם וּמָטָר שֶׁנִּרְאֶה כְּאִלּוּ מְמָאֲנִים עַל הַגְּשָׁמִים, וְעַל דֶּרֶךְ שֶׁאָמְרוּ אֵין מִתְפַּלְּלִין

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ס) אֵלִיָּה רַבָּה (סק״א): ב (ו) וְאִימְתַי יְכוֹלִין לְהוֹצִיאָן עַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן תכ״ב בְּבָאוּר הֲלָכָה: (ז) חק יַעֲקֹב (סק״ד) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (ח) הַגְּרַ״ז (ס״ד) בְּשֶׁם מִלְבּוּשֵׁי יוֹם טוֹב (סי׳ תרמג). וְהַפְּרִי מְגַדִּים (א״א סק״ב) כָּתַב דְּבִשְׁאָר דְּבָרִים חוּץ מִמַּה שֶׁהַזָּכוּר כָּאן אֵין כְּדַאי אַף בְּמָקוֹם שֶׁאֵין מוֹצִיאִין אֶחָד אֶת חֲבֵרוֹ דְּמִכְּלָל לְפִלְפֵּלִין

ג זָה אֶת זֶה, חוּץ מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים מִפְּנֵי שֶׁכָּל אֶחָד סִדּוּרוֹ בְּיָדוֹ עַיֵּן שָׁם. וְלֹא יָדַעְתִּי הֵלֹא בִּבְרָכַת הַמָּזוֹן מִן נוֹדֶה לְךָ וְהָלְאָה הַמִּנְהָג שֶׁמְּבָרְכִין בְּיַחַד בְּכָל מָקוֹם: ג (ט) חק יַעֲקֹב (סק״ו): (י) דִּבְלֹחַשׁ גַּם הוּא צָרִיךְ לְהַזְכִּיר כְּמוֹ שְׁאָר הָעָם: (יא) מִגֵּן אַבְרָהָם (סק״ד) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים:

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובשו״ע הרב (סי׳ קיד ס״ב) חילק שבמקומות שנוהגים לומר בימות החמה מוריד הטל במקום מוריד הגשם שהכרזת מוריד הטל הוא סימן להם להפסקת הזכרת הגשם, נוהגים להכריז קודם מוסף מוריד הטל ופוסקים מלהזכיר גשמים במוסף, ובמקומות שאין נוהגים להזכיר מוריד הטל בימות החמה ואין הכרזת הטל סימן להפסקת הזכרת הגשם נוהגין שלא להפסיק מלהזכיר גשם עד תפלת המנחה מפני שאי אפשר להכריז קודם מוסף שיפסיקו מלהזכיר הגשם מפני שנראה כממאנים בגשמים על דרך שאמרו אין מתפללין על רוב טובה [ובסידורו כתב לומר בקיץ מוריד הטל, ולפי״ז מפסיקים מלהזכיר גשם במוסף].

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehador - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

מִלְּשָׁאֵל בִּבְרָכַת הַשָּׁנִים. הַגָּהּ: (יג) וְנוֹהֲגִין לוֹמַר בְּכָל יוֹם טוֹב בִּתְפִלַּת מוּסָף פְּסוּקֵי מוּסַף הַיּוֹם אַחַר שֶׁאָמַר עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ כָּאָמוּר:

תפט סֵדֶר תְּפִלַּת לֵיל שֵׁנִי שֶׁל פֶּסַח וּסְפִירַת הָעֹמֶר. וּבוֹ י׳ סְעִיפִים:

א (ס) (א) [א]בְּלֵיל שֵׁנִי (ב) * אַחַר תְּפִלַּת עַרְבִית (ג) מַתְחִילִין (ג) * לִסְפּוֹר הָעֹמֶר, וְאִם שָׁכַח לִסְפּוֹר בְּתְחִלַּת הַלַּיְלָה (ד) [ב]הוֹלֵךְ וְסוֹפֵר כָּל הַלַּיְלָה. * [ג]וּמְצָוָה (ג) [ג] עַל כָּל אֶחָד (ה) לִסְפּוֹר לְעַצְמוֹ,

א בְּרַיְיתָא מְנָחוֹת (פ״ה ס״ו ע״א). ב פְּשׁוּט מִמִּשְׁנָה מְגִלָּה כ׳ (ע״ב). ג בְּרַיְיתָא מְנָחוֹת ס״ה (ע״ב).

בַּאֵר הַיטֵב

לְשׁוֹנוֹ. וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״ד) וְנִרְאֶה לִי דְּאִם יָחִיד אַחַר תְּפִלָּתוֹ עַד אַחַר שֶׁהִתְפַּלֵּל שְׁלִיחַ צִבּוּר מוּסָף לֹא יֹאמַר מְשִׁיב הָרוּחַ, כֵּיוָן שֶׁכְּבָר פָּסַק הַשָּׁלִיחַ צִבּוּר עַיֵּן שָׁם. וְכֵן כָּתַב הַחק יַעֲקֹב (סק״ו):

א (ס) **בְּלֵילֵי.** וְאוֹמְרִים הַמַּעֲרִיבִים הַשַּׁיְכִים לְלֵיל שֵׁנִי אַף אִם חָל יוֹם רִאשׁוֹן בְּשַׁבָּת, דְּבְשָׁאר חַגִּים אִם חָל יוֹם רִאשׁוֹן בְּשַׁבָּת אוֹמְרִים בְּלֵיל שֵׁנִי הַמַּעֲרִיבִים שֶׁל יוֹם רִאשׁוֹן וְהַשֵּׁנִי נִדְחֶה, מִכָּל מָקוֹם בְּיוֹם שֵׁנִי שֶׁל פֶּסַח אוֹמְרִים לְעוֹלָם הַמַּעֲרִיבִים הַשַּׁיְכִים לְיוֹמָא מְשׁוּם בִּכּוּר לְפִסְירָה וְכֵן נוֹהֲגִין: (ב) **לִסְפּוֹר.** עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א) וּבְחַק יַעֲקֹב (סק״ב). נָשִׁים פְּטוּרוֹת מִסְּפִירָה דְּהֵוֵי מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁהַזְּמַן גְּרָמָא. רַמַ״בַּ״ם (תמידין ומוספין פ״ז הכ״ד). וּמֵיהוּ כְּבָר שָׁוְיָא עֲלַיְיהוּ חוֹבָה. מָגֵן אַבְרָהָם (שם): (ג) **עַל כָּל אֶחָד.** וְאִם יִרְצֶה שׁוֹמֵעַ הַבְּרָכָה מֵהַשְּׁלִיחַ צִבּוּר וְסוֹפֵר לְעַצְמוֹ דִּכְתִיב

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

סֵפֶר תּוֹדָה כוּ׳ עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּשַׁעֲרֵי אֶפְרַיִם שַׁעַר י׳ סָעִיף ה׳ שֶׁכְּתַבְתִּי שֶׁיֵּשׁ נוֹהֲגִין לְהַתְחִיל הַשְּׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת וַיַּעֲבֹר כוּ׳, וּבְתִשְׁתִּי שְׁעָרִים שָׁם (סק״ט) כָּתַבְתִּי שֶׁרָאִיתִי בְּאִיזֶה סֵפֶר שֶׁאֵין לְהַתְחִיל וַיַּעֲבֹר, וְכָתַבְתִּי שֶׁאֶפְשָׁר הַטַּעַם לְפִי שֶׁאֵין אוֹמְרִים דֶּרֶךְ בַּקָּשָׁה, וְעַתָּה רָאִיתִי כִּי דָּבָר זֶה נִשְׁאַל לְהָרַמ״ז שָׁם וְהוּא זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁהִשִּׁיב שֶׁאֵין לְאָמְרוֹ בִּתְפִלַּת יוֹם טוֹב כְּלָל, כִּי אֵז הַכַּוָּנָה בְּכָהֵנָּה עֶלְיוֹנוֹת וְהוּא סוֹד אֲמִירָתָן שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים וְאֵין בְּנוּ כֹּחַ אֶפְלוּ בְּרַבִּים לְאָמְרָם דֶּרֶךְ תְּחִנָּה רַק דֶּרֶךְ שֶׁבַח עַל דֶּרֶךְ שֶׁאוֹמְרִים שֶׁלֹּשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל מִי אֵל כְּמוֹךָ, וּמִגַּוֵּה דְּעֶשֶׂר אֲמִירָתָן הוּא קְרִיאַת בַּתּוֹרָה, וְדַוְקָא בְּיָמִים טוֹבִים הָרִאשׁוֹנִים כוּ׳ עַיֵּן שָׁם, וְהָאִידָנָא נָהוּג לוֹמַר אַף בְּיָמִים אַחֲרוֹנִים שֶׁל יוֹם טוֹב. וְעַיֵּן שָׁם שֶׁגַּם אִם חָל יוֹם טוֹב בְּשַׁבָּת שֶׁאוֹמְרִים בְּרִיךְ שְׁמֵיהּ לֹא נִדְחֲתָה תְּפִלָּה זוֹ, כִּי תְּפִלַּת בְּרִיךְ שְׁמֵיהּ אֵין עִקָּרָהּ אֶלָּא בְּמִנְחַת שַׁבָּת כוּ׳ עַיֵּן שָׁם, וּמִשְּׁמַע דִּבְשָׁאר יוֹם טוֹב שֶׁאֵינוֹ חָל בְּשַׁבָּת אֵין אוֹמְרִים בְּרִיךְ שְׁמֵיהּ, וְהָאִידָנָא נָהוּג לוֹמַר גַּם בְּרִיךְ שְׁמֵיהּ בְּכָל יוֹם טוֹב אַף שֶׁאֵינוֹ חָל בְּשַׁבָּת וְגַם בְּחָל בְּשַׁבָּת הוֹצָאַת סֵפֶר תּוֹרָה וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל:

א [ג] עַל. עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. וְעַיֵּן בְּשַׁאֲלַת יַעְבֵּ״ץ (ח״א) סִימָן קל״ט שֶׁחוֹלֵק דְּאַף שֶׁאֵינוֹ מֻבְטָח בְּלִשּׁוֹן הַקֹּדֶשׁ יֹצֵא עַיֵּן שָׁם:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

עַל רֹב גְּשָׁמִים, מִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה לִי שֶׁנָּכוֹן מְאֹד שֶׁהַשַּׁמָּשׁ יַזְכִּיר (יג) בַּחֲשַׁאי לְרֹב הָעוֹלָם קֹדֶם תְּפִלַּת מַעֲרִיב שֶׁל לֵילָה רִאשׁוֹנָה שֶׁל חֹל הַמּוֹעֵד שֶׁיֹּאמְרוּ וְתֵן בְּרָכָה וְכוּ׳, כִּי הָאֲנָשִׁים פְּשׁוּטִין רַבָּן נִכְשָׁלִין בְּלֵילָה רִאשׁוֹנָה וְכֵן לְמָחָר בִּתְפִלַּת שַׁחֲרִית עַד שֶׁיִּשְׁמְעוּ מִן הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר שֶׁפָּסַק וְיֵשׁ בָּזֶה חֲשַׁשׁ כַּמָּה מֵאוֹת בְּרָכוֹת לְבַטָּלָה: (יג) **וְנוֹהֲגִין לוֹמַר וְכוּ׳.** וּבְדִיעֲבַד (יג) אַף אִם לֹא הִזְכִּיר אוֹתָם כְּלָל יָצָא. וְאִם טָעָה בְּמוּסָפִין וְהִזְכִּיר שֶׁל יוֹם אַחֵר, וְכֵן בְּסֻכּוֹת שֶׁאָמַר בְּיוֹם רִאשׁוֹן דְּחֹל הַמּוֹעֵד מַה שֶּׁאֵינוֹ שַׁיָּךְ כְּלָל לְאוֹתוֹ יוֹם כְּגוֹן שֶׁאָמַר בַּיּוֹם הָרְבִיעִי, אִם לֹא סִיֵּם הַבְּרָכָה יַתְחִיל מִפְּסוּקֵי הַקָּרְבָּנוֹת, וְאִם סִיֵּם הַבְּרָכָה אֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר [חַיֵּי אָדָם (ח״א) בְּסוֹף כְּלָל כ״ח (סט״ז)]:

א (א) **בְּלֵילֵי שֵׁנִי.** כָּתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים דְּאוֹמְרִים מַעֲרָבִית הַשַּׁיָּךְ לְיוֹם שֵׁנִי אֶפְלוּ חָל לֵיל שֵׁנִי בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, וְאַף עַל פִּי דִּבְשָׁאָרֵי חַגִּים שֶׁחָל יוֹם רִאשׁוֹן בְּשַׁבָּת אוֹמְרִים מַעֲרָבִית שֶׁל יוֹם רִאשׁוֹן בְּלֵיל שֵׁנִי, שָׁאנֵי הָכָא דְּהַמַּעֲרָבִית הוּא מֵעִנְיָן שֶׁל סְפִירָה: (ב) **אַחַר תְּפִלַּת עַרְבִית.** וְקֹדֶם עֲלֵינוּ, דְּכָל מַה דְּאָפְשָׁר לְאַקְדּוֹמֵי מַקְדִּימִנַן כְּדֵי שֶׁיִּתְקַיְּמוּ יוֹתֵר מַה שֶּׁכָּתוּב (ויקרא כג טו) 'תְּמִימוֹת תִּהְיֶינָה': (ג) **מַתְחִילִין לִסְפּוֹר וְכוּ׳.** וְנָשִׁים וַעֲבָדִים (ס) פְּטוּרוֹת מִמִּצְוָה זוֹ דִּהְוֵי מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁהַזְּמַן גְּרָמָא. וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״א) [א]מֵיהוּ כְּבָר שָׁוְיָא עֲלַיְיהוּ חוֹבָה, (ג) וְכִתְבָה דְּבִמְדִינוֹתֵינוּ לֹא נָהֲגִי נָשֵׁי כְּלָל לִסְפּוֹר, וְכָתַב בְּסִפֶּר שֶׁלְחָן שְׁלֹמֹה (סק״ג) דְּעַל כָּל פָּנִים לֹא יְבָרְכוּ, דְּהָא בְּנֵדַאי יִטְעוּ בְּיוֹם אֶחָד וְגַם עַל פִּי רֹב אֵינָם יוֹדְעִים פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת: (ד) **הוֹלֵךְ וְסוֹפֵר וְכוּ׳.** דְּכָל שֶׁלֹּא עָבַר הַלַּיְלָה לֹא נָפִיק עֲדַיִן מִכְּלַל הַכָּתוּב (שם) 'תְּמִימוֹת תִּהְיֶינָה': (ה) **לִסְפּוֹר לְעַצְמוֹ.** דִּכְתִיב (שם) 'וּסְפַרְתֶּם לָכֶם' מִשְּׁמַע שֶׁהַמִּצְוָה חָל עַל כָּל יָחִיד וְיָחִיד. וְהִנֵּה מַשְׁמַע מִזֶּה דִּבְסִפְירָה אֵינוֹ כְּמוֹ בְּשָׁאָר מִצְוֹת הַתְּלוּיִ בַּאֲמִירָה לְעִנְיַן קִדּוּשׁ וְהַבְדָּלָה וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה, דְּאִם שָׁמַע לַחֲבֵרוֹ וְנִתְכַּוֵּן לָצֵאת דְּיוֹצֵא בָּזֶה מִשּׁוּם דְּשׁוֹמֵעַ כְּעוֹנֶה, וְהָכָא גִּלְּתָה הַתּוֹרָה דְּלֹא יָצָא כָּל כַּמָּה דְּלֹא סָפַר בְּעַצְמוֹ. (ג) אֲבָל יֵשׁ מֵאַחֲרוֹנִים שֶׁכָּתְבוּ דְּכַיָּנָת הַתּוֹרָה הוּא רַק דְּלֹא נִיחָא דְּמִצְוָה זוֹ אֲבִית דִּין לְבַד קָאֵי כְּמוֹ בִּשְׁמִטִּין וְיוֹבְלוֹת דִּכְתִיב שָׁם (ויקרא כה ח) 'וְסָפַרְתָּ לָךְ', אֶלָּא קָאֵי אַצִּבּוּר, אֲבָל בָּאֱמֶת אִם שָׁמַע מֵחֲבֵרוֹ שֶׁסִּפֵּר וְהִתְכַּוֵּן לָצֵאת וְגַם חֲבֵרוֹ כֵּוֵן לְהוֹצִיאוֹ יָצָא כְּמוֹ בְּכָל מָקוֹם דְּקַיְימָא לַן שׁוֹמֵעַ כְּעוֹנֶה. (ד) וְכָל זֶה בְּסִפְירָה, אֲבָל

בֵּאוּר הַלָּכָה

לְעֵיל דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי דָּפַק בְּרַבִּי נְרָאֶה דְּהַיְינוּ לְעִנְיַן דִּיעֲבַד נַמִּי שֶׁאִם שָׁנָה וְסִיֵּם רַק שֶׁל יוֹם טוֹב לֹא יָצָא כְּדֵי שֶׁלֹּא יִסְתּוֹר מַהֲשַׁ״ס שֶׁלָּנוּ וְכַנַּ״ל, **וְצָרִיךְ עִיּוּן לְמַעֲשֶׂה. אֲבָל אִם סִיֵּם בְּשֶׁל שַׁבָּת לְחוּד וְהִתְחִיל רֹצֶה בְּוַדַּאי אֵינוֹ צָרִיךְ לַחֲזֹר:**

א * אַחַר תְּפִלַּת עַרְבִית. כָּתַב בְּסֵפֶר מוֹר וּקְצִיעָה בְּטַעַם דְּסוֹפְרִין אַחַר הַתְּפִלָּה, מְשׁוּם דִּבְדוֹרוֹת הָרִאשׁוֹנִים הָיָה הַמִּנְהָג לְהִתְפַּלֵּל עַרְבִית קֹדֶם הַלַּיְלָה וּבְסִיּוּם הַמַּעֲרִיב הַתְּחִילָה הַלַּיְלָה וְאָז הָיוּ סוֹפְרִין כְּדִין בִּתְחִלַּת הַלַּיְלָה, [ב]אָכֵן בְּחַק יַעֲקֹב סָעִיף קָטָן ט״ז כָּתַב דְּמִדִּינָא צָרִיךְ לְהַקְדִּים קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה שֶׁהוּא תְּדִיר:

*** לִסְפּוֹר הָעֹמֶר. הִנֵּה דַּעַת הָרַמְבַּ״ם** (תמידין ומוספין פ״ז הכ״ב) **וְהַחִנּוּךְ** (מצוה שו) **שֶׁהוּא נוֹהֵג מִן הַתּוֹרָה גַּם עַתָּה, אֲכָן דַּעַת הַשּׁוּר וְשֻׁלְחָן עָרוּךְ וְכַמָּה פּוֹסְקִים שֶׁאֵינָהּ בַּזְּמַן הַזֶּה אֶלָּא זֵכֶר לְמִקְדָּשׁ שֶׁהַקְּרִיבוּ עֹמֶר,** וְכֵן הוּא סְגֻלַּת הַפּוֹסְקִים בְּסִימָן זֶה. אָכֵן בְּאֶמֶת הָרַמְבַּ״ם גַּם כֵּן לְאוֹ יְחִידָאָה הוּא בְּדַעְתּוֹ, שֶׁגַּם דַּעַת רַבֵּנוּ יְשַׁעְיָה כֵּן הוּא עַיֵּן בְּשִׁבְלֵי לֶקֶט רֵישׁ סִימָן רל״ד, וְכֵן הוּא גַּם כֵּן דַּעַת רַבִּי בִּנְיָמִין שָׁם עַיֵּן שָׁם בְּסוֹף הַסִּימָן, וְכֵן הוּא גַּם כֵּן דַּעַת רַאֲבִי״ה (סי׳ תקכט) הוֹבִיא בָּאוֹר זָרוֹעַ סִימָן שכ״ט וּמִשְּׁמַע שָׁם דְּגַם הָאוֹר זָרוֹעַ מוֹדֶה לֵיהּ בְּדִינוֹ עַיֵּן שָׁם, וְכֵן מִדִּבְרֵי רַב יְהוּדַאי (בה״ג הל׳ עצרת) וְרַב עַמְרָם וְרִי״ץ גַּאוּת (הל׳ חדש וספירת העומר) שֶׁהִסְכִּים לְדִבְרֵיהֶם וְהוֹבִיא בְּצִטּוּר (ח״ב סי׳ קלו.) שֶׁאִם לֹא מָנָה מִבַּעֲרֶב שֶׁהִפְסִיד דִּמְקַמֵּיפִידִין אָנוּ עַל 'תְּמִימוֹת' מַשְׁמַע לְכַאוֹרָה שֶׁהוּא מִן הַתּוֹרָה וְלֹא לְזַכָּר בְּעָלְמָא, מִדְּדַחֵי הָעְשׂוּר לְדִבְרֵיהֶם מַשְׁמַע דִּסְפִירַת הָעֹמֶר לְדִידַן לֵיתָא מִדְּאוֹרַיְיתָא דְּהַשְׁתָּא לֵיכָּא לֹא הֲבָאָה וְלֹא קָרְבָּן וְלֵיכָּא לְדַקְדּוּקֵי בְּתְמִימוֹת מַשְׁמַע דִּלְדִידְהוּ הָוֵי דְּאוֹרַיְיתָא [וְאָמְנָם יֵשׁ לוֹמַר קָצַת דִּסְבִירָא לְהוּ דְּאַף שֶׁהוּא רַק זֵכֶר לַמִּקְדָּשׁ עֲשׂוּהוּ רַבָּנָן כְּעֵין דְּאוֹרַיְיתָא דְּדַוְקָא תְּמִימוֹת]. **וּלְפִי זֶה יֵשׁ סָעַד גָּדוֹל לְמִנְהָגֵנוּ [ג]שֶׁאָנוּ זְהִירִים שֶׁלֹּא לִסְפּוֹר עַד צֵאת הַכּוֹכָבִים אַחֲרֵי דְּלִדְעַת כַּמָּה רַבָּנָוָתָא הוּא דְּאוֹרַיְיתָא,** אַחַר כָּךְ מָצָאתִי כְּעֵין זֶה גַּם כֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק״י) אֶלָּא שֶׁלֹּא זָכַר כָּל הָנֵי גְּדוֹלִים שֶׁכָּתַבְנוּ:

*** וּמִצְוָה עַל כָּל אֶחָד וְכוּ׳. עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה. שֶׁכָּתְבוּ מַחֲלֹקֶת הָאַחֲרוֹנִים אִם אָמְרִינַן בָּזֶה שׁוֹמֵעַ כְּעוֹנֶה,** וְהוּא מַחֲלֹקֶת הַלְּבוּשׁ וְחֹק יַעֲקֹב (סק״ד) עִם הַפְּרִי חָדָשׁ, דִּלְבוּשׁ וְחֹק יַעֲקֹב כְּמוֹ דִּלְעִנְיַן לוּלָב דִּרְשִׁינַן 'וּלְקַחְתֶּם לָכֶם' (ויקרא כג מ) לָכֶל אֶחָד וְאֶחָד כְּמוֹ כֵן הָכָא צָרִיךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּעַצְמוֹ לִסְפּוֹר, וּפְרִי חָדָשׁ מַקֵּל בָּזֶה וְכֵן נוֹטֶה דַּעַת הַבִּרְכֵי יוֹסֵף (סק״ו). **וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי דָּבָר זֶה פְּלוּגְתָּא בֵּין הָרִאשׁוֹנִים,** דִּרְשׁ״י פֵּרֵשׁ שָׁם בְּמִנְחוֹת ס״ה עַמּוּד ב׳ (ד״ה לכל) עַל מַה דְּקָאָמַר שָׁם בַּגְּמָרָא לְכָל אֶחָד וְאֶחָד, שֶׁכָּל אֶחָד חַיָּב לִסְפּוֹר, וּבְאַר בְּחִדּוּשֵׁי הָרַשְׁבָּ״א (ד״ה שתהא) דְּבָרָיו דְּאִי כַּוָּנַת הַתּוֹרָה לְצַבּוּר לְבַד וְלֹא לְכָל יָחִיד וְיָחִיד הָוֵה לֵיהּ לְמֵימַר 'וּסְפַרְתֶּם' לְבַד וְלִשְׁתּוֹק, לְמֵימַר אִם שָׁמַע מֵחֲבֵרוֹ שֶׁסִּפֵּר וְהִתְכַּוֵּן לָצֵאת וְגַם חֲבֵרוֹ כֵּוֵן לְהוֹצִיאוֹ יָצָא כְּמוֹ בְּכָל מָקוֹם דְּקַיְימָא לַן שׁוֹמֵעַ כְּעוֹנֶה.

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(יג) אוֹ יִכְתֹּב מִקֹּדֶם יוֹם טוֹב עַל הַנֵּר שִׁמְלֵיל א׳ חל הַמּוֹעֵד וְאֵילָךְ יֹאמְרוּ וְתֵן בְּרָכָה וְיַדְבִּיקֵנוּ בְּכִתְלָ, וַהֲגַם שֶׁיְּדַעְתִּי שֶׁיִּמְצְאוּ מְפֻקְפָּקִין גַּם עַל זֶה אֶפְלוּ הָכִי נִרְאֶה לִי שֶׁזֶּה עָדִיף מִשֶּׁיִּכְּשְׁלוּ אֲנָשִׁים [וְלִפְעָמִים כַּמָּה מֵאוֹת] לִירִידַת בְּרָכוֹת לְבַטָּלָה: (יג) אֲחֲרוֹנִים: **א** (ס) פּוֹסְקִים: (ג) גַּם הַפְּרִי חָדָשׁ כָּתַב בְּפִשִׁיטוּת דְּנָשִׁים פְּטוּרוֹת וְלֹא הַזְכִּיר מִמְּנָהֶנָּא דְּנָשִׁי בָּזֶה, וְכֵן הַחַיֵּי אָדָם הִשְׁמִיט הָאי מִנְהֶנָּא, וְעַיֵּן בִּבְרְכֵי יוֹסֵף (סק״ק כב) מַה שֶּׁכָּתַב בָּזֶה: (ג) עַיֵּן בְּבַאוּר הֲלָכָה (ד״ה ומצוה): (ד) אֲחֲרוֹנִים:

[א]יקוטי דברי הרב: בשו״ע הרב (ס״ב) כתב שבמקצת מדינות שמו הנשים מצוה זו עליהם חובה, ואין חשש איסור במה שהן מברכות עליה אף שהם פטורות ממנה. **ב]** וכן כתב בשו״ע הרב (סט״ז). **ג]** בשו״ע הרב (סי״ב) הביא שתי הדעות האם מותר לספור בספק חשיכה כיון שאין החיוב אלא מדרבנן, ובסוף דבריו כתב: שלכתחלה אין להכניס עצמו לידי ספק אפילו מדברי סופרים ואין לספור עד צאת הכוכבים שהוא לילה ודאי, וכן עושין המדקדקים וכן ראוי לכל אדם לעשות, ומכל מקום המנהג ההמון עכשיו כסברא הראשונה לספור בבין השמשות.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah